แผนการใช้ที่ดิน
ตำบลคลองพระอุดม
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 2567

สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี สำนักพัฒนาที่ดินเขต 1
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืน ให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal:PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต1 และสถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-1
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 5	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	
	5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
	5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
	5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6	**แผนการใช้ที่ดิน**	
	6.1 เปลี่ยนเป็นแผนการใช้ที่ดิน	6-1
	6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	**การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน**	
	7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
	7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนา	7-1
	7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
	7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง		อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศสนามบินดอนเมือง กรุงเทพฯ (ปี 2536-2565)	2-7
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	2-9
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	2-11
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	2-12
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	2-13
3-1	สมบัติดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	2-6
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดปทุมธานี	2-8
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	2-10
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	6-5

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน....

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอด ห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสันทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองพระอุดมระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

"โปร่งใส ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม ยกระดับคุณภาพชีวิต มีจิตอาสา" (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระอุดม, 2567)

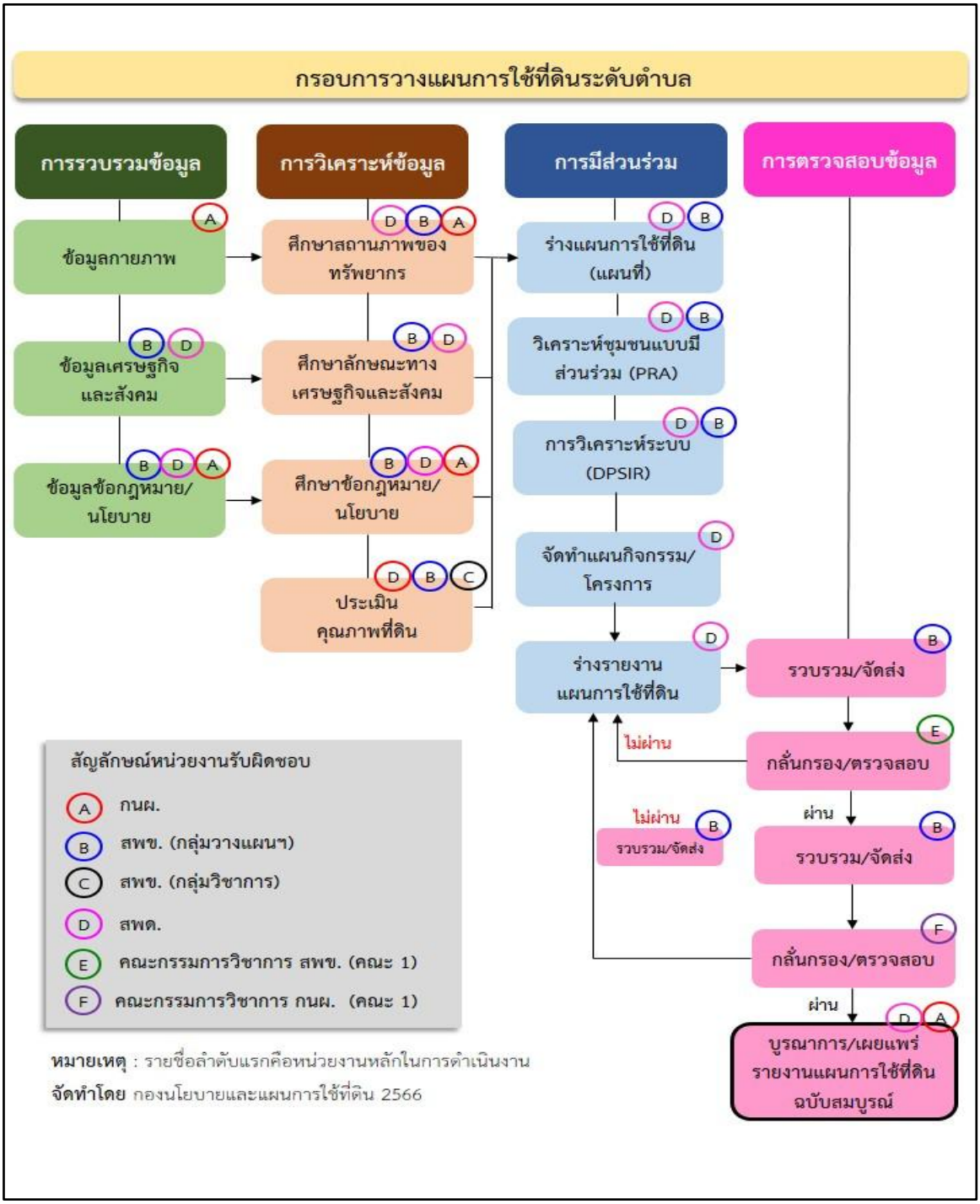

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2
ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอลาดหลุมแก้ว มีพื้นที่ประมาณ 14.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,150 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลระแหง ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว ตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลคลองข่อย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบางเดื่อ ตำบลบางคูวัด อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลลาดหลุมแก้ว อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านคลองพระอุดม	หมู่ที่ 5 บ้านคลองเจ้าเมือง
หมู่ที่ 2 บ้านคลองพระอุดม	หมู่ที่ 6 บ้านคลองเจ้าเมือง
หมู่ที่ 3 บ้านคลองพระอุดม	หมู่ที่ 7 บ้านคลองเจ้าเมือง
หมู่ที่ 4 บ้านคลองพระอุดม	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองตัน คลองตรง คลองตายา คลองบางสะแก คลองพระอุดมคลองลาดหลุมแก้ว คลองเจ้าเมือง คลองเกาะเกรียง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีรายละเอียด ดังนี้

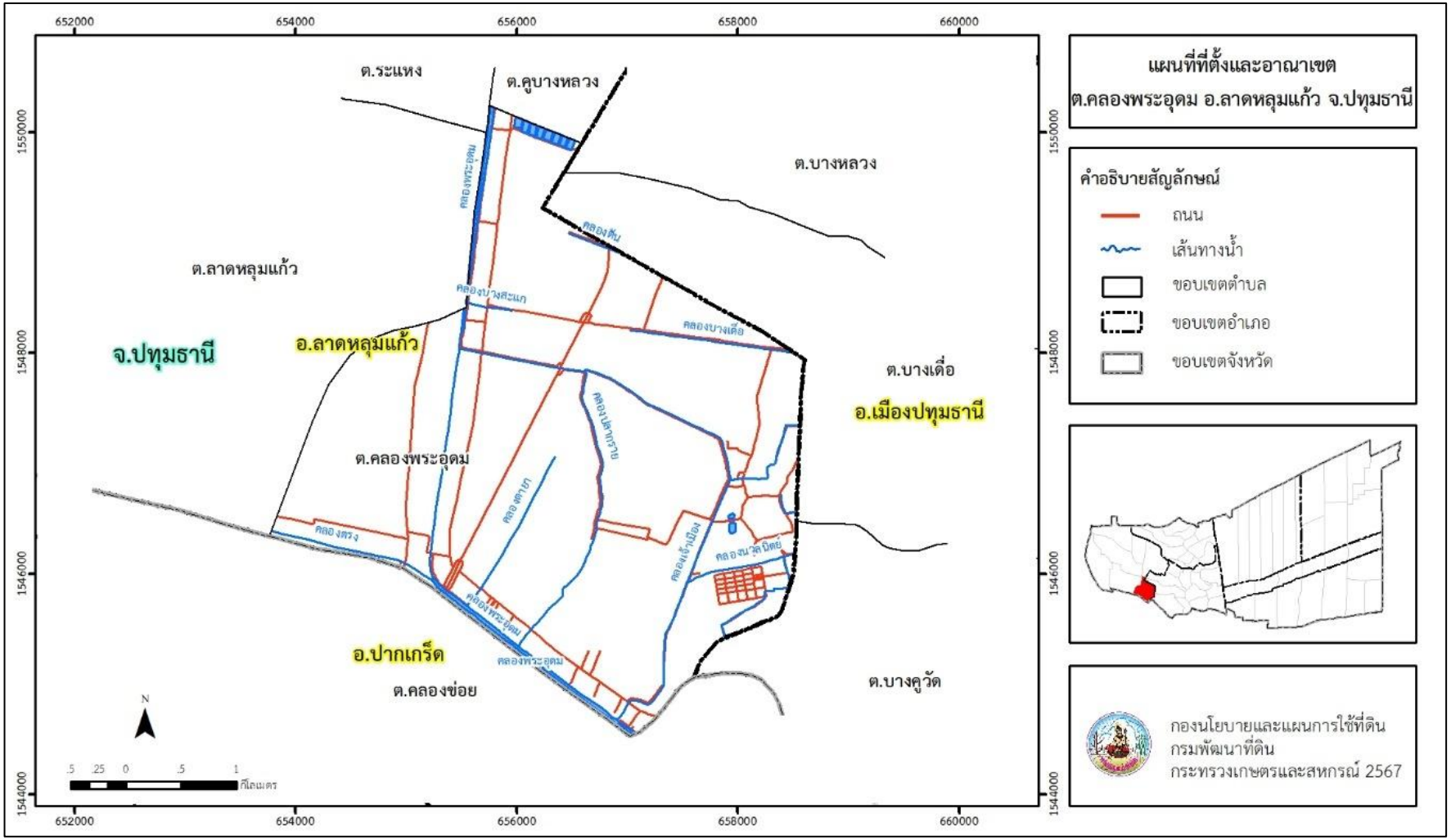

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,183.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 132 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 296.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 21 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศสนามบินดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝนและศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศสนามบินดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร/1

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ/2	ปริมาณฝนใช้การ/2
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	22.8	32.0	27.2	66.0	18.3	2.1	127.7	17.8
ก.พ.	24.3	33.6	28.6	68.0	16.6	2.6	134.4	16.2
มี.ค.	25.9	34.9	29.8	70.0	51.6	4.8	166.2	47.3
เม.ย.	26.8	35.7	30.6	71.0	100.1	8.6	167.7	84.1
พ.ค.	26.8	34.9	30.2	74.0	219.1	16.5	156.2	142.3
มิ.ย.	26.6	34.2	29.7	74.0	192.3	17.4	142.8	133.1
ก.ค.	26.4	33.5	29.3	75.0	170.7	17.9	139.5	124.1
ส.ค.	26.2	33.4	29.1	76.0	184.7	19.6	135.5	130.1
ก.ย.	25.6	33.0	28.6	80.0	296.8	21.1	118.8	154.7
ต.ค.	25.5	32.6	28.5	78.0	182.9	15.6	120.0	129.4
พ.ย.	24.7	32.3	28.2	70.0	37.2	4.8	122.7	35.0
ธ.ค.	23.0	31.5	27.1	65.0	13.3	1.6	125.6	13.0
เฉลี่ย	**25.4**	**33.5**	**28.9**	**72.3**	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	**1,483.6**	**132.6**	**1,657.0**	**1,027.1**

หมายเหตุ : /1 เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

/2 จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

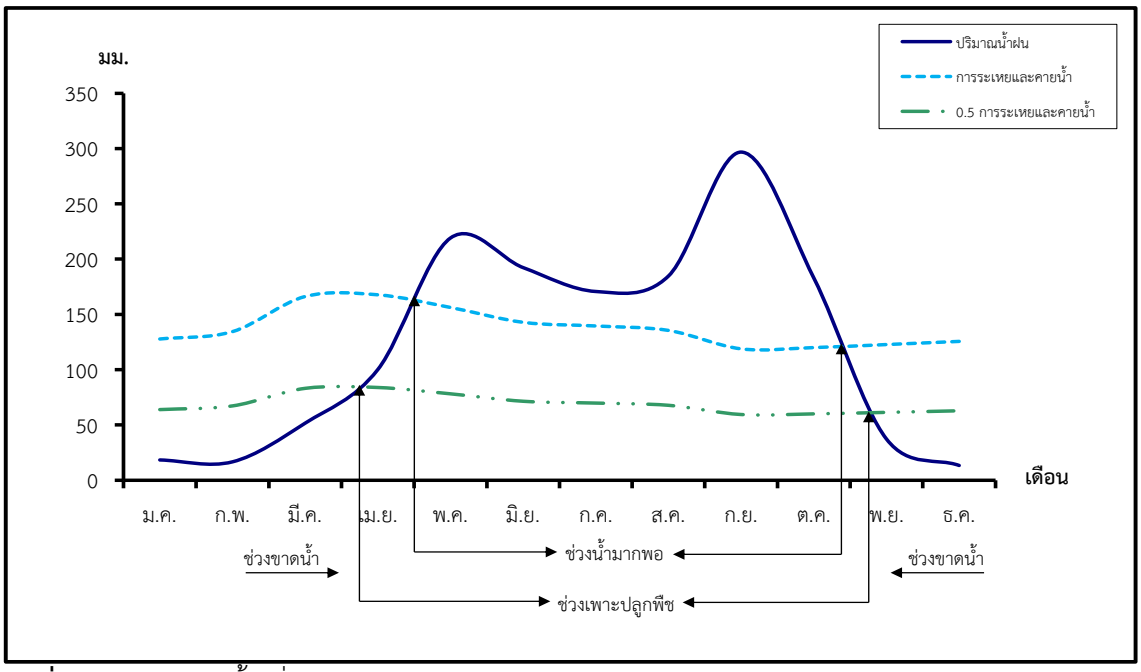

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,187 ไร่ หรือร้อยละ 34.83 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ โรงงานอุตสาหกรรม และถนน เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 5,144 ไร่ หรือร้อยละ 56.22 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 4,400 ไร่ หรือร้อยละ 48.09 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว และนาร้าง

2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไผ่

3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 182 ไร่ หรือร้อยละ 1.99 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ กล้วย ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม และไม้ผลผสม เป็นต้น

4) พืชสวน มีเนื้อที่ 168 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม เป็นต้น

5) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

6) พืชน้ำ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ บัว

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 340 ไร่ หรือร้อยละ 3.72 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา และสถานทีเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 406 ไร่ หรือร้อยละ 4.44 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง และบ่อน้ำในไร่นา

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 413 ไร่ หรือร้อยละ 4.51 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พื้นทีถม ทุ่งหญ้าธรรมชาติ และเหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	**พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง**	**3,187**	**34.83**
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,285	24.97
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	111	1.21
U405	ถนน	146	1.60
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	645	7.05
A	**พื้นที่เกษตรกรรม**	**5,144**	**56.22**
A100	นาร้าง	128	1.40
A101	นาข้าว	4,272	46.69
A315	ไผ่ปลูก	5	0.05
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	31	0.34
A401	ไม้ผลผสม	21	0.23
A403	ทุเรียน	1	0.01
A405	มะพร้าว	19	0.21
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	7	0.08
A407	มะม่วง	9	0.10
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	10	0.11

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ ไร่	เนื้อที่ ร้อยละ
A411	กล้วย	71	0.77
A411/A414	กล้วย/ฝรั่ง	1	0.01
A414	ฝรั่ง	3	0.03
A424	มะขาม	7	0.08
A427	ส้มโอ	2	0.02
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	12	0.13
A502	พืชผัก	106	1.16
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	44	0.48
A502/A902	พืชผัก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	6	0.06
A703/A902	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	32	0.35
A803	บัว	17	0.19
A900	สถานทีเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	21	0.23
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	319	3.49
M	**พื้นที่เบ็ดเตล็ด**	**413**	**4.51**
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	149	1.63
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	27	0.29
M201	พื้นทีลุ่ม	33	0.36
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	44	0.48
M405	พื้นทีถม	160	1.75
W	**พื้นที่แหล่งน้ำ**	**406**	**4.44**
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	233	2.55
W202	บ่อน้ำในไร่นา	173	1.89
	ผลรวมทั้งหมด	**9,150**	**100.00**

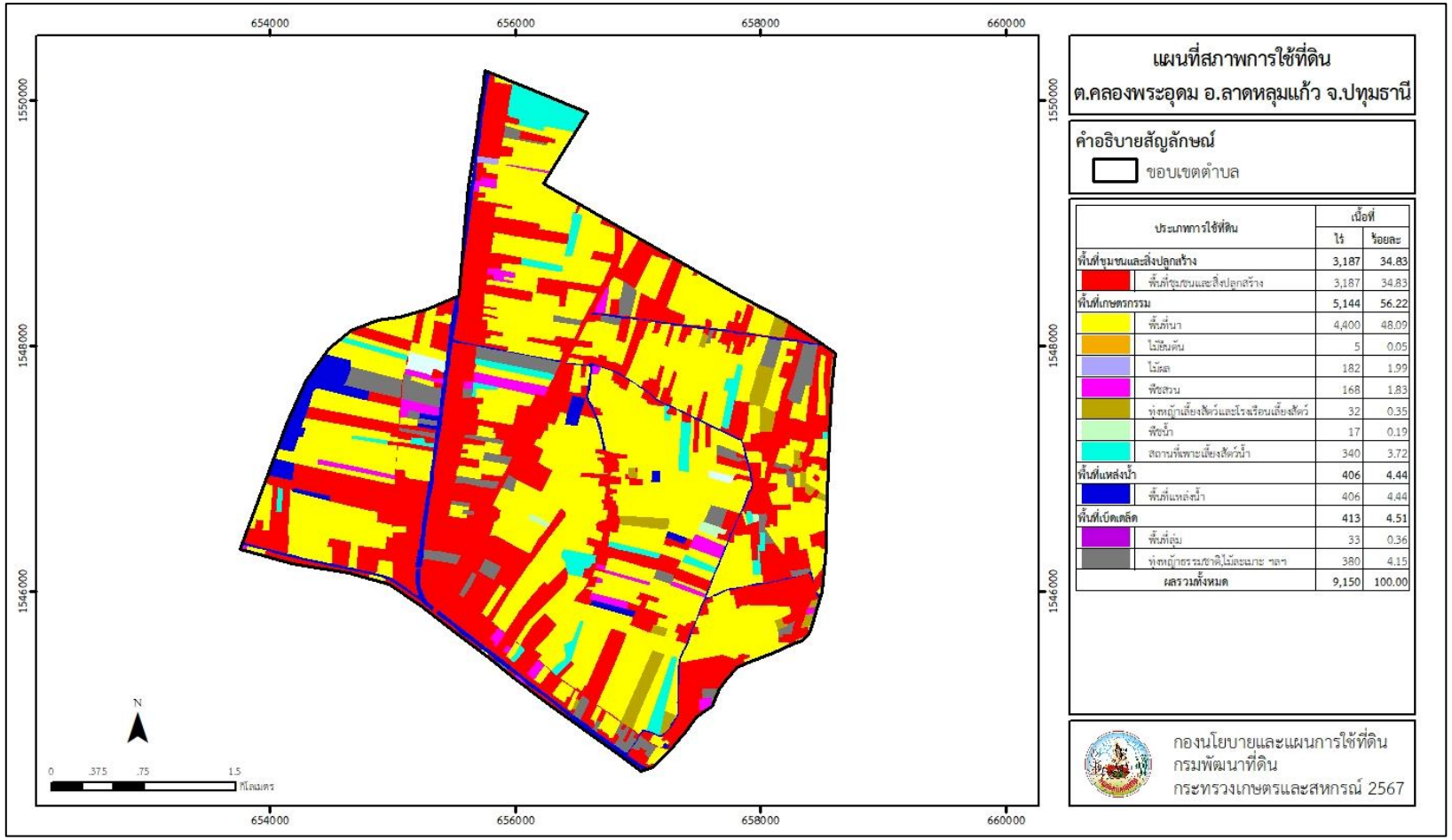

ประเภทการใช้ที่ดิน		เนื้อที่ ไร่	เนื้อที่ ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		**3,187**	**34.83**
	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,187	34.83
พื้นที่เกษตรกรรม		**5,144**	**56.22**
	พื้นที่นา	4,400	48.09
	ไม้ยืนต้น	5	0.05
	ไม้ผล	182	1.99
	พืชสวน	168	1.83
	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	32	0.35
	พืชน้ำ	17	0.19
	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	340	3.72
พื้นที่แหล่งน้ำ		**406**	**4.44**
	พื้นที่แหล่งน้ำ	406	4.44
พื้นที่เบ็ดเตล็ด		**413**	**4.51**
	พื้นที่ลุ่ม	33	0.36
	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ,ไม้ละเมาะ ฯลฯ	380	4.15
ผลรวมทั้งหมด		**9,150**	**100.00**

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม มีประชากรรวม 9,523 คน แยกเป็นชาย 4,558 คน เป็นหญิง 4,965 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 650.48 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,086 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 327 ครัวเรือน หรือร้อยละ 6.43 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 4,759 ครัวเรือน หรือร้อยละ 93.57 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลคลองพระอุดม	**5,086**	**4,558**	**4,965**	**9,523**
หมู่ที่ 1 คลองพระอุดม	277	272	291	563
หมู่ที่ 2 คลองพระอุดม	1,058	832	897	1,729
หมู่ที่ 3 คลองพระอุดม	960	825	917	1,742
หมู่ที่ 4 คลองพระอุดม	943	644	739	1,383
หมู่ที่ 5 คลองเจ้าเมือง	111	141	140	281
หมู่ที่ 6 คลองเจ้าเมือง	292	450	440	890
หมู่ที่ 7 คลองเจ้าเมือง	1,445	1,394	1,541	2,935

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด[1)]	**5,086**	**100.00**
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร[2)]	327	6.43
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	4,759	93.57

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 9,150 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,086 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 1.80 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรม 5,144 ไร่ หรือร้อยละ 56.22 ของเนื้อที่ตำบล (ตารางที่ 2-2) และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 15.73 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา และปลูกพืชผัก เนื่องจากจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 327 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับการปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ พืชผัก เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์โดยส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 133,442 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 60,594 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 65,216 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 29,613 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 68,226 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 30,980 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลคลองพระอุดม	**125,441**	**3,501**	**3,793**	**707**	**133,442**	**60,594**	**65,216**	**29,613**
หมู่ที่ 1 คลองพระอุดม	206,523	7,301	13,008	1,046	227,877	72,036	124,863	39,471
หมู่ที่ 2 คลองพระอุดม	218,687	2,492	7,785	206	229,169	104,079	157,901	71,712
หมู่ที่ 3 คลองพระอุดม	46,404	19,417	672	802	67,294	60,692	4,161	3,753
หมู่ที่ 4 คลองพระอุดม	69,616	194	783	62	70,655	42,591	13,681	8,247
หมู่ที่ 5 คลองเจ้าเมือง	206,629	8,292	14,950	6,079	235,949	76,524	103,512	33,571
หมู่ที่ 6 คลองเจ้าเมือง	148,088	1,376	8,564	3,433	161,462	52,548	32,803	10,676
หมู่ที่ 7 คลองเจ้าเมือง	89,296	-	-	-	89,296	40,069	42,411	19,031

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3
สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 9,150 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,483.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองเกาะเกรียง คลองเจ้าเมือง คลองตรง คลองตัน คลองตายา คลองนวลนิตย์ คลองบางเดื่อ คลองบางสะแก คลองปลากราย คลองพระอุดม และคลองลาดหลุมแก้ว

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลคลองพระอุดม มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 6 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบหน่วยแผนที่ดิน 2 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ay-cA ชุดดินอยุธยา มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,135 ไร่ หรือร้อยละ 99.84 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Bn-cA ชุดดินบางเขน มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 9,135 ไร่ หรือร้อยละ 99.84 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินอยุธยา (Ay)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ay-cA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	4.5-5.5	4.5-5.0	<2	100-150	9,135	99.84
Bn-cA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	4.5-5.5	4.5-5.0	<2	-	15	0.16
รวมทั้งหมด											**9,150**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

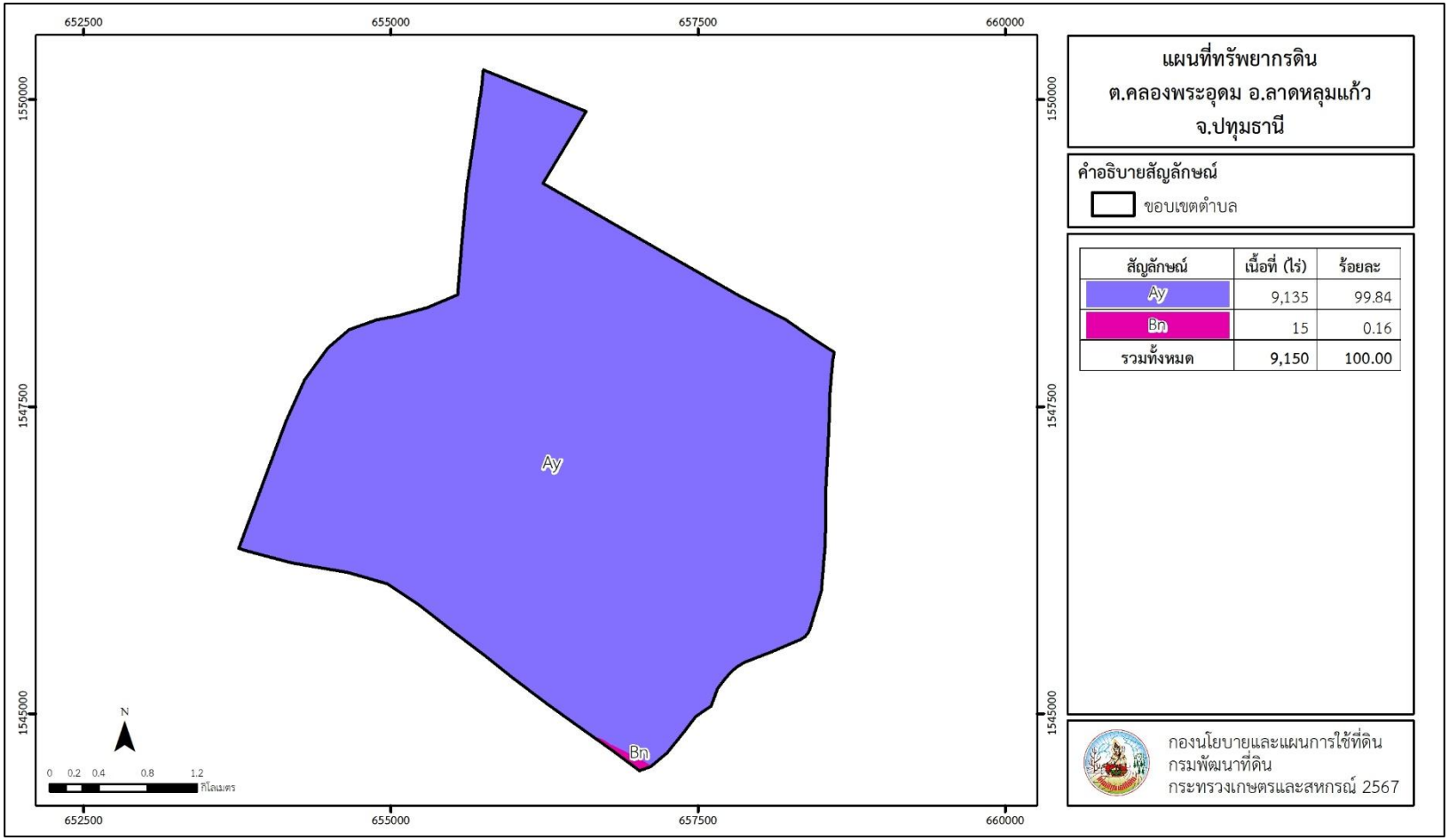

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลคลองพระอุดม คือ

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
2) การชะล้างพังทลายของดิน
3) เข้าไม่ถึงความรู้นวัตกรรมด้านการเกษตร
4) ต้นทุนการผลิตสูง
5) ไม่มีตลาดศูนย์กลางของชุมชน
6) ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง
7) เกษตรกรสูงวัย

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลคลองพระอุดม มีความต้องการ 5 ประการ คือ

1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
2) จัดตั้งศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน
3) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
4) ปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้รักและภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร
5) ต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

1.1) การขายพื้นที่หน้าดิน
1.2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
1.3) ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมีราคาที่สูง
1.4) ไม่มีกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

2.1) การเผาวัสดุทางการเกษตรเพื่อเร่งรอบการผลิตและง่ายต่อการจัดการแปลง

2.2) วัยแรงงานส่วนใหญ่อยู่นอกภาคการเกษตร

2.3) พื้นที่เช่า

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

3.1) ขาดแคลนแรงงานทางการเกษตร

3.2) การใช้สารเคมีอันตรายทางการเกษตรผิดวิธี

3.3) การระบาดของโรคแมลง

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) ปริมาณและคุณภาพสินค้าเกษตรลดลง

4.2) รายได้ลดลง

4.3) มีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย

4.4) สารพิษตกค้างในดินและปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำใต้ดินและผิวดิน

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

5.1) โครงการปรับปรุงบำรุงดิน

5.2) โครงการบริหารจัดการน้ำ

5.3) โครงการรณรงค์ไถกลบตอซัง

5.4) โครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการแปลง

5.5) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

5.6) โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน

5.7) กำหนดนโยบายคุ้มครองพื้นที่เกษตร

5.8) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปลูกข้าวนาปรังระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม

2) ไม้ผล เกษตรกรจะปลูกไม้ผลเพื่อบริโภคและจำหน่ายตลอดทั้งปี ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว เป็นต้น

3) เกษตรผสมผสาน เกษตรกรจะทำเกษตรผสมผสานและไร่นาผสมผสานตลอดทั้งปี

เดือน / พืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว	ข้าวนาปรัง			ข้าวนาปี							ข้าวนาปรัง	
ไม้ผล	มะม่วง มะพร้าว											
เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาผสมผสาน											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 5
การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		**S2om**
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		**S3w**
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		**S3e**
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		**S3ew**

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มะม่วง	มะพร้าว
Ay-cA	S2z	N	N
Bn-cA	S1	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

z = สารพิษ

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “**เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570**” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาดุลยภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่ง

ได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง มีเนื้อที่ 6,040 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 66.02 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 5,809 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 63.49 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 212 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆมีรายละเอียดดังนี้

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,441 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 26.68 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,928 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 21.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 389 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 125 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.36 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อนท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบชนส่งมวลชน

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 353 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.86 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 223 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.44 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 129 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.42 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 316 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.45 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

เขตการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	6,040	66.02
1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	5,809	63.49
1) เขตทำนา	5,809	63.49
1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	212	2.32
2) เขตปลูกไม้ผล	212	2.32
1.3 เขตประมง	20	0.21
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,441	26.68
2.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,928	21.07
2.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	389	4.25
2.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	125	1.36
3. เขตแหล่งน้ำ	353	3.86
3.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	223	2.44
3.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	129	1.42
4. เขตพื้นที่อื่น ๆ	316	3.45
	9,150	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

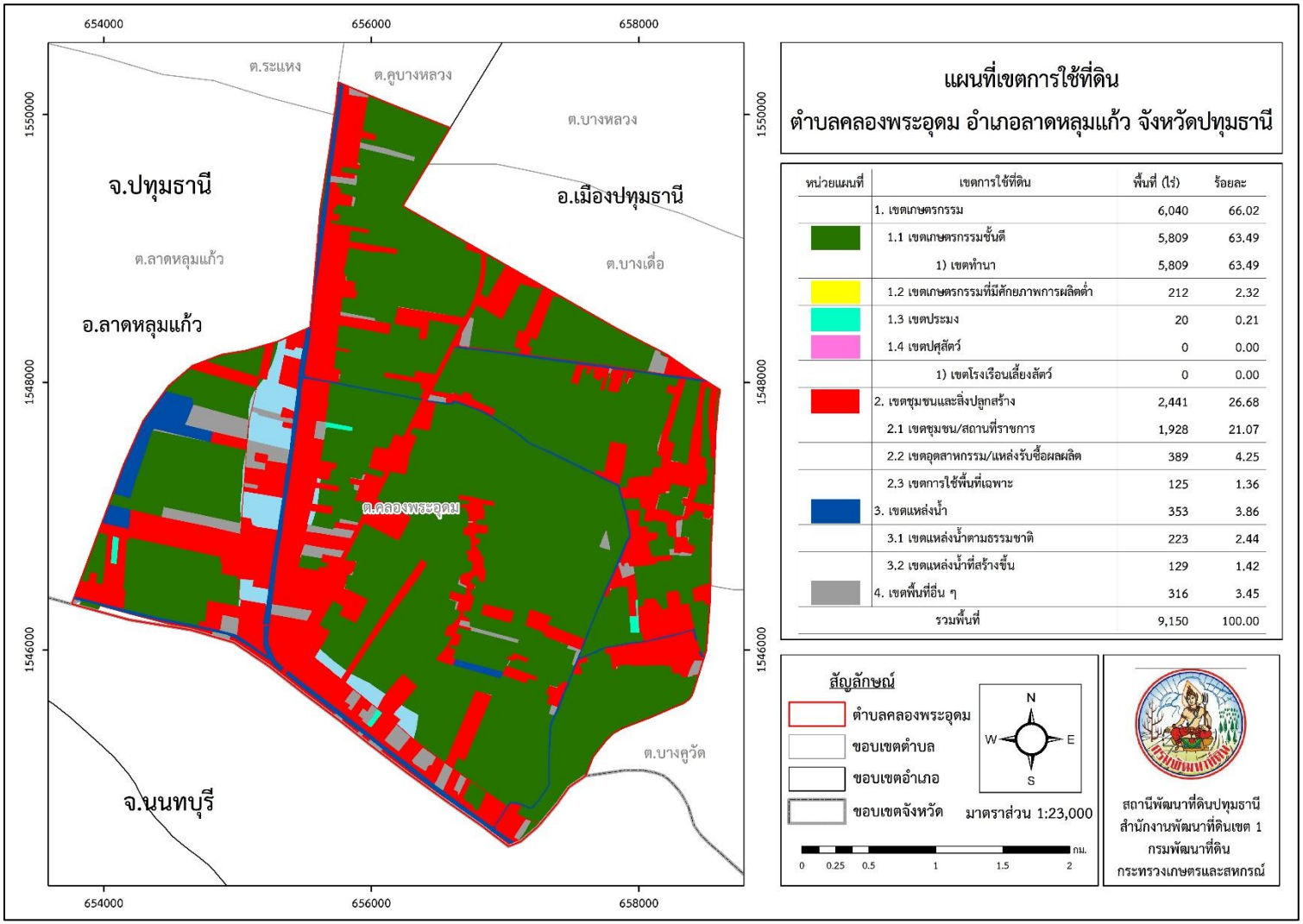

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 7
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แล้วจะต้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพระอุดม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการ เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี มีเขตทำนา เพียง เขตเดียว เกษตรกรพบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ดินกรดและดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกร ชุมชน ตำบลคลองพระอุดม มีความต้องการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีแผนงาน/โครงการ ในการปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ดังนี้

(1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

(2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

(3) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

(4) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

(5) รณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุและแร่ธาตุในดิน

(6) การจัดหาปูนมาร์ลและโดโลไมท์ เพื่อแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวและดินกรด

(7) ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตพืชในพื้นที่ดินเปรี้ยวและดินกรด

(8) โครงการงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น จมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้นๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรมชั้นดีเขตพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดปทุมธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปทุมธานี)

(2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

(4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

(5) ส่งเสริมการรวมกลุ่ม การจัดตั้งโครงการแปลงใหญ่ การทำเกษตรแบบอินทรีย์ รวมถึงการแปรรูปสินค้าการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (สำนักงานเกษตรอำเภอ, กรมการข้าว)

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ ประกอบด้วย เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชทางเลือก

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้เรื่องของโรคระบาดในพืช (สำนักงานเกษตรอำเภอ)

(3) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(5) จัดทำโครงการลดต้นทุนการผลิต เช่น ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ ส่งเสริมบริหารจัดการวัชพืช ส่งเสริมลดการเผา ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (กรมส่งเสริมการเกษตร,องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น,ศูนย์วิจัยข้าว,สำนักงานชลประทานจังหวัด, กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่)

3) เขตประมง

(1) ส่งเสริม/สนับสนุนการเลี้ยงปลาตะเพียน และปลายี่สก เป็นต้น (สำนักงานประมงจังหวัดปทุมธานี)

(2) ส่งเสริม/สนับสนุนการเลี้ยงไก่ไข่ เป็ด เป็นต้น (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปทุมธานี)

(3) การแปรรูปสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า รวมถึงการหาตลาดรองรับสินค้า หรือสถานที่ขายสินค้าให้กับเกษตรกร (สำนักงานประมงจังหวัดปทุมธานี)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

1) ซ่อมแซมโครงการชลประทาน (ชลประทานจังหวัด)

2) โครงการบำรุงรักษาโครงการชลประทาน (ชลประทานจังหวัด)

3) โครงการบริหารการส่งน้ำและบำรุงรักษาโครงการชลประทาน (ชลประทานจังหวัด)

4) โครงการกำจัดวัชพืช (ชลประทานจังหวัด)

5) โครงการขุดลอกคลองชลประทาน (ชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (PRA) ที่ศูนย์ธนาคารปุ๋ยชุมชนตำบลคลองพระอุดม เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับความต้องการให้ภาครัฐกำกับดูแลราคาปัจจัยการผลิตและราคาผลผลิตทางการเกษตร การช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลคลองพระอุดม ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 7 ประการคือ

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
2) การชะล้างพังทลายของดิน
3) เข้าไม่ถึงความรู้นวัตกรรมด้านการเกษตร
4) ต้นทุนการผลิตสูง
5) ไม่มีตลาดศูนย์กลางของชุมชน
6) ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง
7) เกษตรกรสูงวัย

การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาด้านดินและระบบการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่การปรับปรุงบำรุงดินให้มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช การพัฒนาการส่งน้ำการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การปรับปรุงแก้ไขดินเปรี้ยวและดินกรด การจัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ การขุด

ลอกคลอง การกำจัดวัชพืชที่กีดขวางทางน้ำ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่7-1)

ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลคลองพระอุดม มีความต้องการ 5 ประการ คือ

1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
2) จัดตั้งศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน
3) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
4) ปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้รักและภาคมิใจในอาชีพเกษตรกร
5) ต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตเกษตรกรรมชั้นดี		
1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 5,809 ไร่	1. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,000
	2. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
	3. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	30,000
	4. รณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อเพิ่ม อินทรียวัตถุและแร่ธาตุในดิน	630,000
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	325,000
	6. การจัดหาวัสดุปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล)	600,000
	7. การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตพืชในพื้น ที่ดินกรด	15,000
	8. งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม - ดอน	2,000,000
	9. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,500,000
	10. การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	1,500,000
	11. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000
2.เขตเกษตรกรรมการผลิตต่ำ		
2.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 212 ไร่	1. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,00
	2. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	16,500
	3. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	40,000
	4. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	70,000
	5. การจัดหาวัสดุปูนเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	850,000
	6. การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตพืชในพื้น ที่ดินกรด	15,000
	7. งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม - ดอน	2,000,000
	8. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,500,000
	9. การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	1,500,000
	10. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000
	11. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	90,000
3. เขตเพาะเลี้ยงสัตวน้ำ เนื้อที่ 20 ไร่		
	- สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	5,000
	- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	20,000

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
1. เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 6,040 ไร่	
1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดีเนื้อที่ 5,809 ไร่ ประกอบด้วยเขตพื้นที่ทำนา	1. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมปทุมคุณภาพดีและได้มาตรฐานเมล็ดพันธุ์(ศูนย์วิจัยข้าวคลองหลวง) 2. โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์(กรมการข้าว) 3. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์แมลงศัตรูพืชธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (กรมส่งเสริมการเกษตร) 7. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวปทุมธานี 1 โดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (กรมการข้าว) 8. โครงการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปจังหวัดปทุมธานี(อุตสาหกรรมจังหวัด) 9. โครงการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพการผลิตและแปรรูปจังหวัดปทุมธานี(กรมส่งเสริมการเกษตร) 10. โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) 11. โครงการพัฒนาศูนย์บริการและการบริหารงานการปลูกข้าวความแม่นยำสูงของนาแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 12. โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ (กรมการข้าว) 13. โครงการเสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีหกรณ์จังหวัด) 14. โครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
1.2 เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 212 ไร่ ประกอบด้วย เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชทางเลือก	1.โครงการพัฒนารูปแบบเชื้อจุลินทรีย์ย่อยสลายเซลลูโลสในกระบวนการผลิตปุ๋ยหมักผักตบชวาเพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืน(มทร.ธัญบุรี) 2. โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์(วก, สปก) 3. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (วก) 4. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (กสก. ,วก) 5. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (กสก) 6. โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์แมลงศัตรูพืชธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร (กสก.) 7. โครงการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปจังหวัดปทุมธานี (อต.) 8. โครงการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถการตลาดสินค้าจังหวัดปทุมธานีสู่สากล (พณ.) 8. โครงการเสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน (สำนักงานตรวจบัญชีหกรณ์จังหวัด) 9. โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนเพื่อเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดปทุมธานี(สำนักงานพลังงานจังหวัด) 10. โครงการเพิ่มศักยภาพการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตการเกษตรในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (กสส.) 11. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์เกษตรเพื่อลดการสูญเสีย (กสก.) 12. โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสินค้าเกษตร (กข.) 13. โครงการพัฒนาศูนย์บริการและการบริหารงานการปลูกข้าวความแม่นยำสูงของนาแปลงใหญ่ (กข.) 14. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป (ตส.) 15. โครงการส่งเสริมการหยุดการเผาในพื้นที่การเกษตร (กสก.) 16. โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยี เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชปลอดภัยโดยการจัดการดินปุ๋ยและใช้ชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช(กว.)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
1.3 เขตประมง เนื้อที่ 20 ไร่	1. โครงการพัฒนาปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษเหลือใช้ปลาดุกเพื่อเพิ่มมูลค่า (มทร.ธัญบุรี) 2. โครงการพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงและเพาะพันธุ์ปลาดุกแบบครบวงจรเพื่อยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงสู่มาตรฐานอาหารปลอดภัย (มทร.ธัญบุรี) 3. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (กรมประมง) 4. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงปลาแบบครบวงจรเพื่อยกระดับสู่มาตรฐานอาหารปลอดภัย (กระบวนการแปรรูป) (ปม.)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 353 ไร่	
2.1 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 353 ไร่	1. โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2. โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4. โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6. โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															
1.เขตเกษตรกรรมชั้นดี	1. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	5,000	5000	5000	5000	5000	25,000	พด.
1.1 เขตพื้นที่ทำนา	2. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	2	2	2	2	2	10	59,500	59,500	59,500	59,500	59,500	297,500	พด.
	3. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	ไร่	400	400	400	400	400	2000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	พด.
	4. รณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อเพิ่ม อินทรียวัตถุและแร่ธาตุในดิน	ไร่	80	80	80	80	80	400	126,000	126,000	126,000	126,000	126,000	630,000	พด.
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	65,000	65,000	65,000	65,000	65,000	325,000	พด.
	6.การจัดหาวัสดุปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล)	ตัน	100	100	100	100	100	500	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.
	7. การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตพืชในพื้น ที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
	8. งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม - ดอน	ไร่	200	200	200	200	200	1000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	2,000,000	พด.
	9. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	100	100	100	100	100	500	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	พด.
	10. การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	ไร่	100	100	100	100	100	500	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	พด.
	11. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															
2.เขตเกษตรกรรมที่มีการผลิตต่ำ	1. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	5000	5000	5000	5000	5000	25,000	พด.
	2. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	3,300	3,300	3,300	3,300	3,300	16,500	พด.
	3. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	200	1000	8,000	8,000	8,000	8,000	8,000	40,000	พด.
	4. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	70,000	พด.
	5. การจัดหาวัสดุปูนเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
	6. การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตพืชในพื้น ที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
	7. งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม - ดอน	ไร่	200	200	200	200	200	1000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	2,000,000	พด.
	8. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	100	100	100	100	100	500	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	พด.
	9. การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	ไร่	100	100	100	100	100	500	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	พด.
	10. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.
	11. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	60	60	60	60	60	300	18000	18000	18000	18000	18000	90,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2567. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566).** แหล่งที่มา :https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop. 1มีนาคม 2566.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา :https://ebmn.cdd.go.th/. 25 กุมภาพันธ์ 2567.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php. 26 พฤษภาคม 2567.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 25667. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและ รายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)**. แหล่งที่มา :http://mvos2.gistda.or.th/. 1 มีนาคม 2567

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566).** กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวง ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ตันศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน.** กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

ที่ปรึกษา

นางนงนุช ศรีพุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
นางมัทธนา ชัยมหาวัน	ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน
นายวัชระ สิงห์โตทอง	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน	กรมพัฒนาที่ดิน

คณะผู้จัดทำ

ว่าที่ ร.ต.ธีรภัทร์ สังข์แก้ว	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวยุพเรศ ชัยพินิจ	นักวิชาการเกษตร

สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี สำนักพัฒนาที่ดินเขต 1
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์